

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ЗАГАЛЬНОЇ
ТА НЕВІДКЛАДНОЇ ХІРУРГІЇ
ІМЕНІ В.Т. ЗАЙЦЕВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ»

STATE INSTITUTION
«ZAYCEV V.T. INSTITUTE
OF GENERAL AND URGENT
SURGERY
OF NATIONAL ACADEMY
OF MEDICAL SCIENCES OF
UKRAINE»

Україна, 61103, м. Харків, в'їзд Балакірєва,1
Тел. +38-057 715-3348. Факс +38-057 715-3348

1, Balakireva vyzd, Kharkiv, Ukraine, 61103
Tel. +38-057 715-3348. Fax +38-057 715-3348

ВИСНОВОК

наукового керівника Бойка Валерія Володимировича
щодо дисертації аспіранта Волченка Олега Володимировича
на тему: «Лікування хворих на гострий холангіт з використанням
мініінвазивних хірургічних втручань» на здобуття наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 222 «Медицина», спеціалізація «Хірургія»

1. Характеристика особистості аспіранта.

Волченко Олег Володимирович, 1992 року народження, закінчив у 2015 р. Харківський національний медичний університет за спеціальністю «Лікувальна справа». З 2015 по 2018 проходив інтернатуру за фахом «хірургія» у Харківському національному медичному університеті.

У вересні 2020 року Волченко О.В. вступив до аспірантури та почав працювати над дисертацією на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина», спеціалізація «Хірургія» (протокол № 05 від 23.05.2020 р.) за темою «Лікування хворих на гострий холангіт з використанням мініінвазивних хірургічних втручань» (відповідно до рішення Вченої Ради ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В.Т. Зайцева НАМНУ» протокол № 08 від 02.11.2020 р.). Працював над дисертацією планомірно, ритмічно, самостійно. Під час роботи Волченко О.В. виявив наполегливість, показав себе як здібний дослідник, який бачить проблему та знаходить шляхи її вирішення, вміє використовувати на практиці здобуті знання.

2. Виконання освітньо-наукової програми.

Аспірантом Волченком Олегом Володимировичем повністю виконано індивідуальний навчальний план відповідно до освітньо-наукової програми аспірантури ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В.Т. Зайцева НАМНУ» наступними дисциплінами Філософія науки,

Менеджмент і презентація наукових та освітніх проектів, Етика та біоетика, Інтелектуальна власність, авторське право, академічна доброчесність, Біостатистика (Gold Statistical Practice), Інноваційна педагогіка, фахова іноземна мова, Сучасні медичні та біомедичні технології, Методологія наукових досліджень в медицині, GCP- Належна клінічна практика (Gold Clinical Practice), Сучасні наукові дослідження з проблематики хірургії, що повністю відповідає Національній рамці кваліфікацій та вимог Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261.

Аспірантом Волченком Олегом Володимировичем здобуто глибинні знання зі спеціальності (42 кредити ЄКТС): пройдено цикли (Філософія науки, Менеджмент і презентація наукових та освітніх проектів, Етика та біоетика, Інтелектуальна власність, авторське право, академічна доброчесність, Біостатистика (Gold Statistical Practice), Інноваційна педагогіка, фахова іноземна мова, Сучасні медичні та біомедичні технології, Методологія наукових досліджень в медицині, GCP - Належна клінічна практика (Gold Clinical Practice), Сучасні наукові дослідження з проблематики хірургії), набуто практичні навички – здатністю оперувати філософськими категоріями та доктринами, використовувати методи самонавчання, оцінювати рівень мотивації, постійно вдосконалювати свій освітній та загально культурний рівень, визначати ціннісні орієнтації та мотиваційний рівень особистості, здатність до самонавчання та самореалізації, здатність до ефективної організації власного часу, формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору, розвиток когнітивних можливостей, здатність до самонавчання та самореалізації, використовувати сучасні інформаційні технології для пошуку та обробки інформації, проводити інформаційний пошук, аналізувати та адекватно трактувати дані з іншомовних джерел інформації, використовувати інформаційні та комунікаційні технології для пошуку та обробки інформації, вести дискусію в сфері аналізу інформативності наукових даних, здатність до повного та різностороннього пошуку інформації, відповідальність за адекватну оцінку та трактування отриманих у результаті пошуку даних, здатність до повного та різностороннього пошуку інформації, відповідальність за адекватну оцінку та трактування отриманих у результаті пошуку даних, аналізувати дані, отримані з інформаційних джерел, комунікації з науковими керівниками, колегами та партнерами під час обговорення проблем, пошуку шляхів їх вирішення, здатність до самостійного та незалежного мислення, формулювання ідей та продукування гіпотез, проводити пошук грантових програм, підготувати проект відповідно до форми заявки, підготувати заявку до участі у конкурсі на отримання фінансової підтримки, пошук партнерів для формування консорціуму, володіння термінологією, використання письмових мовних компетентностей рідною та іноземною мовою для обґрунтування проекту та оформлення заявки на грант, самостійний пошук, систематизація даних, відповідальне ставлення до розробки проекту, представляти наукові результати рідною та англійською мовами в усній та письмовій формах, вести комунікації з різними цільовими аудиторіями, виконувати різні соціальні ролі, володіти

культурою мовлення, методами аргументації, здійснення наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів, володіння вербальними та невербальними навичками спілкування, взаємодія в колективі для виконання завдань, постійне вдосконалення іноземної мовної культури, поширення наукових досягнень та ідей, проводити моніторинг освітнього та наукового процесу, застосовувати ефективні методи оцінки когнітивної сфери, розробляти пропозиції щодо його удосконалення, взаємодія, співробітництво з колегами та керівництвом, студентами, покращення результатів власної діяльності і результатів діяльності інших, індивідуальна відповідальність за результати виконання завдань, добросовісність, довіра та відповідальність за власні дії, Аналізувати основні теорії та концепції за напрямом дослідження, інтерпретувати результати досліджень за обраним науковим напрямом, формулювання власного судження та участь у дискусіях щодо основного змісту, методів, новітніх досягнень за напрямом наукового дослідження, безперервне самонавчання і самовдосконалення, Проводити критичний аналіз сучасної наукової літератури, адекватно оцінювати досягнення та обмеження досліджень за обраним науковим напрямом, визначати ступінь вирішення проблем та потреби сучасної науки та медицини, використання інформаційних ресурсів для отримання інформації, комунікації та дискусії з фахівцями в певній галузі наукової діяльності, використовувати сучасні інформаційні технології для проведення наукового пошуку, володіння методологією наукового дослідження для коректного формулювання гіпотез та дослідницьких питань, Формулювати дослідницьке питання та гіпотези, визначати дизайн дослідження, розробляти план дослідження, оцінювати вплив факторів, що вмішуються, передбачувати системні помилки, аргументація та доказ переваг розробленого проекту, ведення дискусій щодо мети та завдань наукового проекту, використовувати знання та вміння з методології наукових досліджень для пошуку партнерів, ініціативність, самостійність, відповідальність, запобігання систематичних помилок при виконанні наукового дослідження, обирати методи дослідження, адекватні для досягнення мети та завдань наукового проекту, інтерпретувати результати різних методів досліджень, аргументація переваг обраних методів дослідження, обговорювати інформативність методів дослідження з науковою спільнотою, можливість їх вдосконалення та комбінування, самостійний вибір адекватних методів дослідження, використовувати сучасні методи дослідження, використовувати методики дослідження, модифікувати та поліпшувати методики дослідження, навчатися методам та методикам дослідження, обмінюватися інформацією та передавати знання колегам, самостійне виконання наукового дослідження, точність та відтворюваність результатів дослідження, обґрунтовувати розмір вибірки, формулювати статистичні гіпотези, адекватно використовувати методи статистичного аналізу, обґрунтування обраних методів аналізу та обговорення отриманих даних, відповідальність за проведення аналізу даних, отримання достовірних та відтворюваних результатів, запобігання шахрайства при обробці даних, проводити патентно-інформаційний пошук, реєструвати право інтелектуальної власності, впроваджувати наукові досягнення у навчальний процес, комунікації та дискусії з фахівцями в певній галузі наукової діяльності, адаптувати результати наукових досліджень до освітніх програм та навчального

процесу, відповідальне патентування, регулярне оновлення освітніх програм та змісту навчання, працювати в Power Point, Prezi, Adobe Photoshop, Adobe Reader, підготувати презентацію, підготувати усну доповідь, написати статтю відповідно до вимог наукового видання, академічна доброчесність, спілкування з рецензентами та редакцією журналу, аргументувати, критично оцінювати результати досліджень, дискутувати з наукових проблем, відповідальність за результати наукового дослідження, запобігання плагіату та фальсифікаціям, формулювати цілі навчання та способи їх досягнення, грамотно визначати зміст навчання та форми контролю, застосовувати новітні педагогічні технології, моніторувати та управляти процесом навчання, використовувати сучасні інформаційні технології для оптимізації навчання, володіння основами дидактики, риторики, аргументації, застосування методів інтерактивного навчання, демонструвати лідерство та управляти процесом навчання, набуття ораторської майстерності, лідерство, здатність до само оцінювання та непереривного самовдосконалення, відповідальність за ефективність навчального процесу, формувати ефективні комунікації, керувати колективом, здатність до комунікацій та керування різними групами, вміння надихати та мотивувати студентів та колег, ініціативність, лідерство та здатність до керування, самореалізація, самостійно виконувати освітню та наукову діяльність, викладати свої погляди, приймати власні рішення, використовувати інформаційні технології для визначення ознак плагіату, доброчесне та відповідальне виконання освітньої та наукової діяльності, отримання довіри та поваги серед колег та студентів, відповідальність за результати діяльності, доброчесність, довіра та відповідальність за власні дії, запобігання плагіату, фальсифікаціям та корупційним діям. Проявила себе наполегливим, відповідальним науковцем, своєчасно виконував всі розділи індивідуального навчального плану, відвідувала лекції та семінарські заняття, які проводили науково-педагогічні працівники інституту.

Аспірант Волченко Олег Володимирович оволодів загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

Під час виконання освітньо-наукової програми аспірантури аспірант Волченко Олег Володимирович набув універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності.

Волченко Олег Володимирович здобув мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності.

Аспірантом Волченком Олегом Володимировичем здобуто необхідні теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності. Волченко Олег Володимирович оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, а

також провів власне наукове дослідження, результати якого мають новизну, теоретичне та практичне значення.

3. Виконання індивідуального плану наукової роботи (наукова складова освітньо-наукової програми).

Індивідуальний план наукової роботи аспіранта Волченка Олега Володимировича був затверджений рішенням Вченої Ради ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В.Т. Зайцева НАМНУ» 02.11.2020 р. (протокол №8). Науковий керівник: Бойко Валерій Володимирович – академік НАМН України, професор, доктор медичних наук, директор ДУ "Інститут загальної та невідкладної хірургії імені В.Т. Зайцева НАМН України", завідувач кафедри хірургії №1 ХНМУ. Термін виконання роботи: 2020-2024 рр.

Аспірант Волченко Олег Володимирович своєчасно виконував всі розділи індивідуального плану наукової роботи в установлені терміни. Своєчасність та повнота виконання індивідуального плану аспіранта підтверджена результатами піврічної проміжної, підсумкової (річної) та заключної атестації.

Відповідально ставився до поставлених завдань. Зокрема, своєчасно і в повному обсязі провів клінічні і статистичні види досліджень із застосуванням сучасних та інформативних методів дослідження. З повагою ставився до пацієнтів. Користувався повагою колег.

4. Актуальність дисертації.

Аспірантом Волченком О. В. визначено актуальність теми, яка полягала в тому, що число хворих жовчнокам'яною хворобою впродовж кожного десятиріччя зростає у 2 рази, що супроводжується збільшенням частоти її ускладнених форм. За даними різних авторів, жовчнокам'яна хвороба ускладнюється механічною жовтяницею у 13-43% хворих, а частота розвитку гострого холангіту при холедохолітіазі становить 66,4-88,1%, який у даний час представляє собою самостійну проблему. Значною мірою це обумовлено збільшенням числа хворих з ускладненими формами жовчнокам'яної хвороби, зниженням ефективності антибактеріальних препаратів в лікуванні гнійних захворювань, схильністю гострого холангіту до генералізації з утворенням множинних абсцесів печінки, розвитком біліарного сепсису, поліорганної недостатності. Частота гнійних ускладнень запальних захворювань жовчних шляхів, не зважаючи на пильну увагу дослідників до цієї проблеми, залишається надзвичайно актуальною. Запальний процес даної локалізації характеризується не тільки місцевим гнійно-деструктивним процесом, але і системними розладами, що швидко призводять до важкої ендогенної інтоксикації та вираженої поліорганної дисфункції.

Вважається, що без хірургічної корекції гострий холангіт призводить до смерті в 100% випадків. На думку більшості авторів, консервативне лікування гострого холангіту у хворих із механічною жовтяницею шляхом системного введення протимікробних препаратів не дає бажаного ефекту внаслідок порушення поглинально-видільної функції гепатоцитів на тлі зниження мікроциркуляції в печінці, спричиненою тривалою жовчною гіпертензією. Тому останнім часом більшість хірургів розглядають консервативне лікування як

підготовчий етап до термінової декомпресії жовчовивідних шляхів та обмежують її проведення в разі неефективності термінами не більше 12-24 годин. Проте, навіть при своєчасно виконаних хірургічних втручаннях післяопераційна летальність досягає 15-60% внаслідок не своєчасного встановлення діагнозу, перебування пацієнтів в непрофільних лікувальних установах, неефективного лікування, наявності супутніх захворювань, тяжкості стану хворих при надходженні в хірургічній стаціонар.

Деякі автори також зазначають, що проблема в осіб похилого та старечого віку, що становлять основну питому вагу хворих, які страждають ускладненими формами жовчнокам'яної хвороби, холецистектомія у поєднанні з розкриттям просвіту гепатікохоледоха, призводить до зростання летальності в 3-4 рази. За даними ряду авторів, летальність після операцій з розкриттям холедоха у хворих після 60 років становить 15,1-20%, а у хворих до 60 років – 2-3%. У зв'язку з цим в останні роки широкого поширення набули методи, що дозволяють на етапі діагностики здійснювати первинні лікувальні заходи. До методів попередньої декомпресії жовчовивідних шляхів відносяться: черезшкірна черезпечінкова холангіо- та холецистостомія, ендоскопічна папілофінктеротомія та назобіліарне дренивання. Дані заходи дозволили у значній частині хворих після купіювання механічною жовтяницею та гострого холангіту виконувати щадні операції та в більшості випадків відмовитися від трансхоледохеальних та трансдуоденальних утручань, що дозволило знизити летальність у даній категорії хворих. визначення взаємозв'язку холангіту, як патоморфологічного процесу в жовчовивідних шляхах, і різних форм септичних реакцій та питання комплексного лікування гострого холангіту залишаються актуальними для сучасної медичної науки і вимагають подальшого дослідження. На підставі визначеної актуальності було сформульовано мету, завдання та методи дослідження.

5. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Аспірант Волченко Олег Володимирович є співвиконавцем НДР ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В.Т. Зайцева НАМНУ» за темою «Вивчити механізми перебігу холангіта при накладених білідигестивних анастомозах», 2021-2023 рр., № держреєстрації 0120U104590, в якій аспірант був виконавцем та його власне дослідження стало фрагментом даної науково-дослідної роботи.

6. Наукові положення, розроблені особисто аспіранта, та їх новизна.

Визначено, що рівень вмісту прокальцитоніну є контрольною величиною для диференціальної діагностики гострого холангіту, біліарного сепсису та важкого біліарного сепсису, а саме: гострий холангіт – від 0,2 до 1,3 нг/мл, біліарний сепсис – від 1,3 до 5,9 нг/мл, важкий біліарний сепсис – понад 5,9 нг/мл.

Встановлена синхронність змін рівнів ФНПа, ІЛ-1, С4-компонента комплементу, АГП, МДА на 3 та 7 добу, ІЛ-6 на 7 добу після проведення декомпресії жовчних шляхів на системному та місцевому рівнях, що корелюють з клініко-лабораторними змінами. Концентрації ІЛ-4, ІgА та С3 -

компонента комплементу у жовчі хворих на гнійний холангіт до 7 доби після декомпресії жовчних шляхів корелюють із зміною клініко-лабораторної симптоматики захворювання у хворих на гострий холангіт.

Вперше розроблено та впроваджено до клінічної практики спосіб вибору тактики лікування жовчної гіпертензії, що дозволяє обирати тактику лікування в залежності від стану протокової системи, та спосіб прогнозування і запобігання непрохідності білідигестивного анастомозу в умовах хронічного холангіту.

Нові науково обґрунтовані теоретичні та / або експериментальні результати проведених аспірантом досліджень, що мають істотне значення для певної галузі знань та підтверджуються документами, які засвідчують проведення таких досліджень.

Теоретичне та практичне значення результатів дослідження Волченка Олега Володимировича. Практичній охороні здоров'я запропоновано рекомендації щодо вибору хірургічної тактики у хворих гострим холангітом, повинен будуватися індивідуально, з урахуванням віку пацієнтів та наявності супутньої патології. Використання малоінвазивних ендоскопічних втручань у комплексному лікуванні хворих на гострий холангіт дозволяє зменшити число холедохотомій.

Проведені дослідження показали, що при ендобіліарному введенні гіпохлориту натрію знижується в'язкість жовчі, що сприяє покращення її пасажу по біліарному тракті, а також швидшого нормалізації жовчоутворюючої функції печінки. Запропонований метод ендобіліарного введення гіпохлориту натрію у комплексному лікуванні хворих на гострий холангіт відрізняється простотою застосування, доступністю та дозволяє покращити результати лікування даної категорії пацієнтів.

Доведено, що застосування у комплексному лікуванні гострого холангіту локальної безперервної внутрішньоартеріальної антимікробної терапії покращує перебіг післяопераційного періоду, зменшуючи виразність лихоманки, лейкоцитозу, анемії. Частота післяопераційних ускладнень зменшується на 43,7%, у тому числі гнійно-септичних на 15,9%.

Результати досліджень впроваджено в роботу відділення хірургії печінки та жовчовивідних шляхів ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В.Т. Зайцева НАМН України». Основні положення проведених досліджень використовуються в навчальному процесі на кафедрі хірургії №1 ХНМУ.

7. Ступінь обґрунтованості та достовірності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації.

Аспірант Волченко Олег Володимирович особисто провів дослідження. Ним було обстежено 125 осіб, використано дані 125 медичних карт стаціонарних хворих та інших форм медичної статистики.

При аналізі отриманих результатів аспірантом Волченком Олегом Володимировичем було застосовано засоби програмного забезпечення з використанням стандартного офісного пакета STATISTICA 6.1 (StatSoft, Inc., США) та Microsoft Excel (Microsoft Office 2016) у середовищі операційної системи Windows 10, з урахуванням рекомендацій до медико-біологічних досліджень. База даних представлена пацієнтами у кількості 125 осіб, для

кожного з яких велася інформація, що включає основні клінічні, лабораторні та інструментальні дані, характер досліджень, хірургічних втручань, ускладнень та результат захворювання. Порівняння груп хворих та отримані числові характеристики спостережень аналізувалися у програмі Microsoft Excel. Для статистичної обробки кількісних нормально розподілених ознак застосовували параметричний критерій t-критерій Стьюдента. Вибірки в основній та групі порівняння мали незалежний характер. У ході дослідження вираховувались середні квадратичні відхилення у кожній з груп і дисперсія генеральних сукупностей. Статистично значущими відмінності у порівнюваних групах вважалися при $p < 0,05$.

8. Апробація результатів дисертації.

Матеріали дисертації публікувалися, доповідалися та обговорювалися на науково-практичній конференціях: 61 Annual Meeting of the Austrian Society of Surgery, Schnittmengen, 2020, на науково-практичних конференціях з міжнародною участю «Актуальні питання невідкладної хірургії» (м. Харків, 2020, 2021 рр.), на науково-практичній конференції молодих вчених «Тенденції розвитку клінічної та експериментальної хірургії» (м. Харків, 2020, 2021 рр.).

Повнота опублікування результатів дисертації, кількість наукових публікацій та конкретний особистий внесок аспіранта до всіх наукових публікацій, опублікованих зі співавторами та зарахованих за темою дисертації.

За темою дисертації опубліковано 4 статті, з них 1 – у журналі, що входить до міжнародної наукометричної бази Scopus, 1 тези – у закордонному виданні, отримані 2 патенти України. Провідний внесок за обсягом у матеріали публікацій належить аспіранту. Аспірант Волченко О.В. брав участь в статистичній обробці та аналізі одержаних результатів та підготовці матеріалів до друку.

9. Особистий внесок аспіранта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Результати виконаного наукового дослідження аспіранта вирішують важливе наукове завдання - покращення результатів комплексного лікування хворих на гострий холангіт шляхом диференційованого підходу до застосування різних методів декомпресії жовчовивідних шляхів.

Спеціальність, якій відповідає дисертація: дисертація повністю відповідає напрямку дослідження – розроблення й удосконалення методів діагностики, профілактики та прогнозування хірургічних захворювань за спеціальністю 222 «Медицина», спеціалізація «Хірургія», що відповідає паспорту спеціальності 14.01.03 – хірургія.

10. Відомості щодо проведення біоетичної експертизи дисертації на етапі планування роботи та повторної біоетичної експертизи дисертаційного дослідження щодо відповідності дотримання принципів і норм біоетики за результатами відкритого розгляду матеріалів дисертацій на засіданні Комітету з питань біоетики та деонтології ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В.Т. Зайцева НАМН України» (протокол засідання №1 від 22.01.2024 р.).

Аспірантом Волченко Олегом Володимировичем вчасно представлені всі матеріали в Комітет з питань біоетики та деонтології ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії ім. В.Т. Зайцева НАМН України» з метою проведення біоетичної експертизи дисертаційного дослідження щодо відповідності дотримання принципів і норм біоетики. За висновком встановлено повну відповідність діючим нормам і стандартам, а також матеріалам, поданим на етапі планування роботи.

11. Єдність змісту роботи, оцінка мови та стилю дисертації.

Матеріали дисертації викладено послідовно у формально-логічний спосіб з дотриманням науково стилю викладення.

12. Відповідність дисертації вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40.

Дисертація аспіранта Волченка Олега Володимировича на тему «Лікування хворих на гострий холангіт з використанням мініінвазивних хірургічних втручань» за спеціальністю 222 «Медицина», спеціалізація «Хірургія» повністю відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 № 167 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 № 40, та може бути представлена до проведення попередньої експертизи.

Науковий керівник дисертації,

в.о. директора ДУ «Інститут загальної та невідкладної хірургії
ім. В.Т. Зайцева НАМН України»

доктор медичних наук, академік НАМН України,
професор, завідувач кафедри хірургії №1 ХНМУ

Валерій БОЙКО